

244
14 537 diploma

A negyedszázados egyetem

Harminckét kutatási egység

Joggal vagyunk büszkéek olyan egyetemeinkre, amelyek több évszázaddal ezelőtt születtek meg, magyar földön terjesztve a tudás fényét az akkor még csekély számú univerzitások között Európában: a pécsi, amely a XIV. században létesült, a budaiakra, amelyeket a XV. században hívtak életre, és arra, amelyet 1635-ben Nagyszombatban (Trnavában) Pázmány Péter alapított s amely jelenleg Eötvös Loránd nevével viseli. A magasból ránk tekintő századok aljában talán csekélyke időnek tűnik 25 esztendő, amelyet most a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem a magáénak mondhat. S ez mégis okkal ünneplendő. Ez a negyedszázad ugyanis éppen azt az időszakot íveli át, amely akkor kezdődött hazánkban, amikor egyértelművé vált a történelmi haladás iránya, s amely ma is tart. A Közgazdaságtudományi Egyetem volt az első Magyarországon, ahol a marxista világnézet, a marxizmus—leninizmus ideológiája jegyében kezdték megszervezni az oktatást már kezdetől, amely az indulás pillanatától kezdve céljaként hirdette, hogy kapuján olyan szakembereket bocsát ki, akikben a szakmai tudás párosul a hűséggel az újhoz, az új társadalomhoz, amelyet akkor még a réginek milliónyi abróncsa szorított, s amely növekedve tördelte ezeket az abróncsokat.

A hőskor idején

Itt mindent előről kellett kezdeni. A közgazdászok képzésnek — s nem csak a marxista szelleműnek — úgyszólván alig voltak hagyományai Magyarországon. A múlt században a nemzet legjobbjai felismerték ugyan magának a gazdaságnak a jelentőségét, de évtizedekig semmi sem történt azért, hogy a szervezett képzés révén szakemberekkel is ellássák a gazdaságot. 1900-ban életre hívták a Keleti Kereskedelmi Akadémiát. Károlyi Mihály 1911-ben tervezetet dolgozott ki az önálló magyar felsőfokú közgazdászok képzéséről. Ezt az országgyűlés elé terjesztette, amely azonban elutasította. Végül 1920-ban a Pázmány Péter Tudományegyetemen közgazdasági kart alakítottak, amelyet 1934-ben át helyeztek a Műszaki Egyetemre. Ennyi volt az az örökség, amelyet az új egyetem a múltból átvehetett.

A felszabadulás után 1948-ban törvényt hoztak arról, hogy közgazdaságtudományi egyetemet kell létrehozni, és a törvényt valóra is váltották. Megkezdődött az újonnan született egyetem hőskora. A diákok úgyszólván a leg-

el. Megjelent a tananyagban a matematika és a statisztika, megjelent a korszerű nyelvoktatás. A hallgatók figyelmét nem elvonta, a valóságban nem létező eszményi gazdaságra, hanem magára a gyakorlatra irányították. Ezt elősegítette az is, hogy mind több vállalat, gazdálkodó intézmény kötött szocialista szerződést az egyetem egyes tanszékeivel. Megindult a közgazdász-továbbképzés. Számítógéppontot kapott az egyetem. Ezen az új, harmadik időszakon belül is külön mérföldkövet jelent 1968 szeptembere, amikor átfogó képzési reform bevezetésére került sor. Úgyszólván mindent

jelentősen kevesebbet, mint amennyi a hallgatók száma volt. Csak az elmúlt öt tanévben több mint 4000 közgazdászdiplomát nyújtottak át, s a végzett közgazdászokat ma tárt karokkal várják (sőt magas fizetés és lakás ígéretével versengve „vonzák”) a legkülönbözőbb vállalatok és intézmények.

Az egyetemen mind kiterjedtebben és egyben mind nagyobb mélységben: közgazdasági tudományos kutatómunka is folyik. Dr. Nyilas József tudományos rektorhelyettes ennek hasznát, szükségességét tömören azzal indokolta: ez a legelőszóbb és a legesszerűbb módja annak, hogy hasznosítsák az egyetem oktatóinak tudásában, képességeiben rejlő kutatói kapacitást — ez javára szolgál magának az oktatásnak is, hiszen a kutatói tevékenység „melléktermékként” szolgáltathatja az oktatás legkorszerűbb módszereit is —, és végül lehetővé teszi, hogy magának a kutatásnak a módszereit is elsajátíttassák a hallgatókkal. Az egyetemen jelenleg 32 kutatási egység működik, ideértve a tanszékeket, a kutatócsoportokat. Ebben az ország legnagyobbb, komplex közgazdasági kutatói kapacitása testesül meg.

„Mi történnék, ha...?”

Ez a kutatómunka távol áll az öncélúságtól, a lehető legszorosabb kapcsolatban van a társadalom igényeivel, a gazdasági gyakorlattal. Ma már milliókkal kell mérni azoknak a kutatóknak az értékét, amelyeket az egyetem oktatói közvetlenül vállalatok, intézmények felkérésére végeznek. Ilyen kutatómunka eredményeként született meg a „vállalatvezetési szimuláció”, vagy vezetői játék is, amelyet az egyetem Közgazdász Továbbképző Intézetében hasznosítanak. Ez a játék — modellezi a valóságot. A vállalatvezetők, ezt a modellt alkalmazva, választ kapnak olyan kérdésekre: mi történnék, ha az árak, a minőségi követelmények, a költségek elosztása tekintetében ilyen vagy olyan döntést hoznának. A modell: matematikai modell, amely számítógéppel fut le, a válaszokat a számítógép szolgáltatja.

Az egyetem tudományos kutató tevékenységéhez tartozik az is, hogy az országos távlati tudományos kutatási program keretében gondozza „a szocialista vállalat” témáját. A jubileumi tudományos ülészekon már az e tárgyban folyó kutató munka eredményeit vehették számba. A vita olyan referátumok körül folyt, amelyek a szocialista vállalat legkülönbözőbb sajátosságaival állanak kapcsolatban. Ezek: a társadalmi tulajdon és a szocialista vállalat (Szabó Kálmán), a vállalati irányítás és tervezés (Varga Sándor), a vállalati munkaerő-gazdálkodás és a munkaviszonyok (Józsa Ödön), vállalati kereskedelmi funkciók fejlesztése (Molnár László), a vállalati alapok optimális kihasználása és fejlesztése (Meyeri Endre), a gazdasági növekedés tényezői (Erdős Tibor). Annak idején Erdei Ferencnek, a magyar közélet és a magyar tudomány kimagasló egyéniségének kedvelt, szívében őrzött gondolata volt, hogy a szocialista vállalatok valóságát épp oly alaposan kell felderíteni, mint a természet valóságát, hogy e kutatást a távlati kutatási terv legfontosabb irányai közé kell iktatni, mert eredményei előre fel nem becsülhető módon megtermékenyíthetik gazdálkodásunkat.

A MARX KAROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM AULÁJA

Közel vinni a gazdasági élet valóságos helyeteihez

elemibb közgazdasági alapismertek nélkül kerültek be a falak közé, nem voltak tankönyvek, nem álltak rendelkezésre jegyzetek, és nem lehetett más olyan könyvekre sem utalni, amelyekből pótolni lehetett volna ezt a hiányt. Az előszó, az előadás volt az oktatás egyetlen eszköze — de ez nagy erejű eszköz volt. A párt a legképzettebb gazdasági vezetőit küldte a katedrára, kitűnő szakemberek vállalták az oktatás gondját. Rudas László volt az egyetem első rektora, Nagy Tamás az első kurátora és a katedrákon megjelent Antos István, Bebrits Lajos, Vajda Imre, a ma is élők közül Berei Andor, Bogárn József, Csikós-Nagy Béla, Friss István, László Andor, Markos György, Timár Mátyás és mások. E hőskornak adatott tisztelet, amikor most nemcsak Varga Jenő szobrát leplezték le s nemcsak Marx Károly szobrát koszorúzták meg a jubileumi ünnepségek során, hanem Berei Andor, Friss István és Háy László személyében honoris causa doktorokat is avattak.

Átfogó képzési reform

1951-ben a hőskor a tömeges oktatás időszakába torkollott. Az egyetem beköltözött a saját céljaira átépített régi vámpalotába és csaknem ezer nappali hallgató kezdte meg benne tanulmányait. Emellett több száz levelező és esti hallgató is látogatta. A gazdaságnak nagy szüksége volt az új közgazdászokra, hiszen közben államosították a nagyüzemeket és a bankokat, s a vezetőknak, akik a vállalatok csúcsein állottak, egyszerűen kellett gondolkodniuk a rájuk bízott javakról és a népgazdaságról, az egészről.

1956 után megkezdődött az az időszak, amelyet a modern módszerek idejének keresztelhetnénk

felülvizsgáltak, mindent újra értékelték, mindent újra indítottak. Most az első évfolyamokon a hallgatók mindenekelőtt azokat az alapismerteket szerzik meg, amelyek nélkül modern közgazdász-tevékenységet kifejtetni nem lehet. Itt nemcsak a szakma alaptárgyairól, hanem a szakma gyakorlatához nélkülözhetetlen matematikai, szociológiai és számítástechnikai ismeretekről is szó van. Csak a felső évfolyamokon kezdődik meg a szakágazatok szerint való képzés. S ebben a hallgatókat igyekeznek oly közel vinni a gazdasági élet valóságos helyeteihez, amint csak lehet. Ezt szolgálják az esettanulmányok, a döntési játékok. Az átfogó képzési reform időszakára korántsem lezárt, napjainkban is tart. Így korai volna még róla végleges véleményt formálni. Szabó Kálmán, az egyetem mostanáig volt rektora, úgy nyilatkozott, hogy az egyetem most a passzív, szemléleti ismeretektől az aktivizált ismeretek felé, az elméleti tudás gyakorlati alkalmazása felé halad; azzal, hogy a korszerű módszerek súlya növekedett, azok a szerszámok tökéletesedtek, amelyeknek a birtokában a gyakorlatot ésszerűen formáló akcióképesség erősödik. Berend T. Iván, az egyetem új rektora irányítja a továbbiakban a reform végrehajtását.

Az egyetem volt diákjai ma már a gazdaság minden táján, a vezetés minden emeletén helyet foglalnak, munkálkodnak, tanácsot adnak, irányítanak. Huszonöt esztendő alatt 15 261 hallgató járta meg a tantermeket, 52 százalékuk a nappali, 20 százalékuk az esti, 28 százalékuk a levelező tagozatokat. Az ötvenes években 55—65, most 33 százalék a nappali tagozatos hallgatók között a munkás-paraszt származásúak aránya. Korábban a hallgatóknak mintegy 45 százaléka, most 55 százaléka nő. A negyedszázad alatt 14 537 diplomát adott ki az egyetem, nem